

GRADANSKI

Upitnik: nepotrebna misterija

Piše: Daliborka Uljarević

Stoga, ne treba trošiti vrijeme na nepotrebne misterije, već nametati ona pitanja koja su od suštinskog značaja za istinsku demokratizaciju i evropeizaciju društva, a koja ova vlast svim snagama minimizira, relativizuje i potire. Sa razlogom, jer njihovo kvalitetno otvaranje i rješavanje je najsigurniji put toliko potrebnih promjena i smjena.

Iako je Upitnik Evropske komisije (EK) stigao u Crnu Goru prije 9 mjeseci, priče o njemu i dalje inspirišu mnoge. Što ga to, u hrpi velikih, egzistencijalnih tema sa nedokučivim rješenjima čini toliko živim? I, što nam ta aktuelnost pokazuje?

U svijetu današnjeg razvoja komunikacionih sredstava, odluka EK da dokument ovog tipa učini tajnim od početka je bila osuđena na neuspjeh. Ilustracije radi, **Olli Rehn**, tadašnji komesar za proširenje je na ceremoniji u vili Gorica 22. Jula, uveče, predao štampanu verziju **Milu Đukanoviću**, premijeru Crne Gore. Već 23. jula elektronska verzija bila je, do 10h, na email naložima makar 5 osoba poznatih autorki ove kolumne, uz procjenu da je broj primalaca mnogo veći. U samom dokumentu je teško bilo pronaći osnov za njegovo skrivanje od javnosti. No, ovaj nespretni pokušaj je otvorio prostor za besmislene priče, spekulacije i selektivna objavljivanja dijelova do kojih su mediji dolazili, a sve to nije davalo cjelovitu i objektivnu informaciju o dokumentu čime mu je samo nadograđivan oreol čuda koje će ko zna kako uticati na naše živote. Ipak, dokazana beskorisnost ovog poteza EK, uz njenu tradiciju da brzo i dobro uči svoje lekcije, daje realnu nadu da u budućim procesima neće opterećivati zainteresovane strane i javnost nepotrebним pitanjima, jer je i bez toga ovaj region dovoljno bremenit.

Ono što se pokazalo mnogo problematičnijim ogleda se u načinu na koji je Vlada Crne Gore pristupila odgovorima i njihovom daljem procesuiranju, jer tradicija učenja iz sopstvenih grešaka njoj nije svojstvena. Naime, ovaj proces je vođen tako da se maltene kreiralo vanredno stanje, a čak ni neki ljudi koji su mogli značajno doprinijeti kvalitetu posla nijesu bili u prilici da vide famozni Upitnik, koji je **Gordana Đurović**, ministarka za evropske integracije, čuvala kao lični zavjet koji se rijetkima i u dijelovima pokazuje. Da odmah pojasnim, mislim na vladine službenike a ne na predstavnike civilnog sektora kojima ovih dana na vrlo prizeman način ministarka spočitava navodnu isfrustriranost što nijesu dio njenog „stručnog tima“. Dodatno, 4 mjeseca od predaje prvobitne verzije odgovora, nije moguće dobiti informaciju ko je osim službenika Vlade učestvovao u pisanju odgovora, jer kako je CGO-u zvanično saopšteno iz Ministarstva za evropske integracije takva informacija ne postoji! Nije nevažno podvući i da ti „dobro čuvani“ odgovori, opet u elektronskim verzijama, već mjesecima cirkulišu prema zainteresovanim adresama. Kakva ironija, u zemlji u kojoj se veoma transparentno izvode prevare na najvišim nivoima i krši zakon od strane najviših državnih funkcionera, ostaje najnetransparentniji dio koji se odnosi na puki pogled u ogledalo naše stvarnosti. Ali, nije neopravdan strah Vlade da nam to ogledalo pokaže iz svoje ruke. Možda bi u njemu vidjeli pravog **Doriana Graya**, a ta je slika prilično sumorna...

Greška je napravljena sa obje strane. Jedna, duboko vjerujem nehوتيčno i bez stvarne procjene koristi i štete, druga vladina - planski, smišljeno, pragmatično i po cijenu javnog ogлуšenja o sudsku odluku, pračenu izraženom partijskom solidarnošću kroz napad na sud koji je odlučivao u skladu sa zakonom.

Nedostatak transparentnosti EK i Vlade Crne Gore u vezi sa ovim konkretnim pitanjem ne doprinosi ni kvalitetu ni kredibilitetu procesa evropskih integracija. Javni poslovi u EU upravo počivaju na načelima zakonitosti, transparentnosti, pune participacije i to trebaju imati na umu svi. Kako oni koji dođu u Crnu Goru i olako je proglašavaju svijetlom pričom, poredeći je sa nekim izazovnijim zemljama u kojima su službovali ili turbulencijama sklonom okruženju, tako i oni lokalni koji sitno računčijijski misle da mogu stalno varati sve.

Nezavisno od toga koliko će stvarno trajati naš put do otpočinjanja pregovora sa EU iz ovog treba odmah učiti. Dalji nastavak ovakve prakse mogao bi biti ubijajuća pretpostavka, kako se to u logičkom okviru definiše, uspješnosti onog konačnog cilja: članstva u EU.

Hrvatska je u proces pregovora uključila više od 400 različitih ustanova, sektora, organizacija i preduzeća, ili preciznije pored svih vladinih organa 39 fakulteta i obrazovnih ustanova, 13 agencija, 20 zavoda, 24 instituta, 53 udruženja, 6 ekonomsko-interesnih udruženja, 9 komora, 9 sindikata, 3 akademije i više od 100 kompanija, odnosno prilikom pristupnih pregovora, ukupan broj stručnjaka koji su učestvovali u radu 35 radnih grupa iznosio je oko 1, 500, od čega čak 900 nije bilo u sastavu državne uprave.

Koga će ministarka Đurović uključiti, odnosno da li će do tog trenutka biti u Crnoj Gori, a van Vlade kojoj je to u mandatu, bilo ko sa kim se ona nije uspjela posvađati i koga još nije proglasila zlonamjernim, nedovoljno patriotski orijentisanim ili pak, nestručnim samo zato što je doveo u pitanje politikantski pristup ovom odgovornom poslu od strane Vlade u kojoj već predugo igra ulogu kojoj nije dorasla.

Put do građanina i građanke Evrope vodi preko otkrivanja i suočavanja sa vlastitim okruženjem, predrasudama i lažnim uvjerenjima u bilo čiju superiornost. Danak suzbijanju kritičkog duha već isuviše dugo plaćamo. Krajnje je vrijeme da to mijenjamo. I tu nema čekanja ni opravdanja, jer svako od nas nešto može učiniti da postane građaninom ove države u punom smislu te riječi – sa pravima i obavezama, a sankcionišući one koji bilo čije kapacitete dovode u pitanje mjereći im nacionalna, patriotska, politička i druga krvna zrnca ili im vrijeđaju zdravu pamet tragikomičnim pokušajima skrivanja realnosti. Stoga, ne treba trošiti vrijeme na nepotrebne misterije, već nametati ona pitanja koja su od suštinskog značaja za istinsku demokratizaciju i evropeizaciju društva, a koja ova vlast svim snagama minimizira, relativizuje i potire. Sa razlogom, jer njihovo kvalitetno otvaranje i rješavanje je najsigurniji put toliko potrebnih promjena i smjena.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).